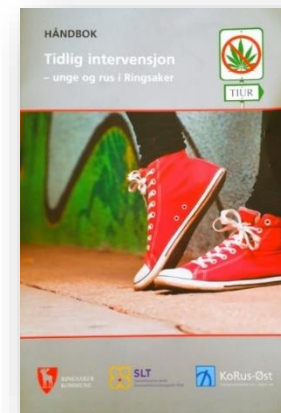

Ringsaker
kommune

TIUR

TIDLIG INTERVENSJON, UNGE OG RUS
-I UTVIKLING-

TIUR

- Rusforebyggende tiltak – samarbeid mellom kommune og politi
- Forankret i SLT
- Startet som prosjekt i 2010-2013 og er fra 2014 videreført i ordinær drift
- Ungdomskontakten, barneverntjenesten, NAV, helsestasjon for ungdom, psykisk helse og rustjenester og politi

Bakgrunn

- Bekymring i SLT-samarbeidet om ungdommens bruk av narkotika, hovedsakelig cannabis
- Ulike oppfatninger om omfanget av bruken og manglende oversikt:
 - Politiet: «Stort problem»
 - Barnevernet: «Vi har få saker som omhandler rus»
 - Ungdomskontakten: «Vi ser svært lite rus»
 - Rusteam i NAV: «Våre etablerte misbrukere forteller at de debuterte med narkotika i ung alder» – og « vi har en økning i henvendelser fra yngre brukere med rusproblem»
- Politiet var stort sett den eneste tjeneste som avdekket narkotikabruk blant ungdom og de etterlyste videre oppfølging av saker fra kommunens side
- Kommunale tjenester manglet kunnskap, hadde lite fokus og usikkerhet/manglende rutiner på hvordan man skulle håndtere informasjon/bekymring

Bakgrunn

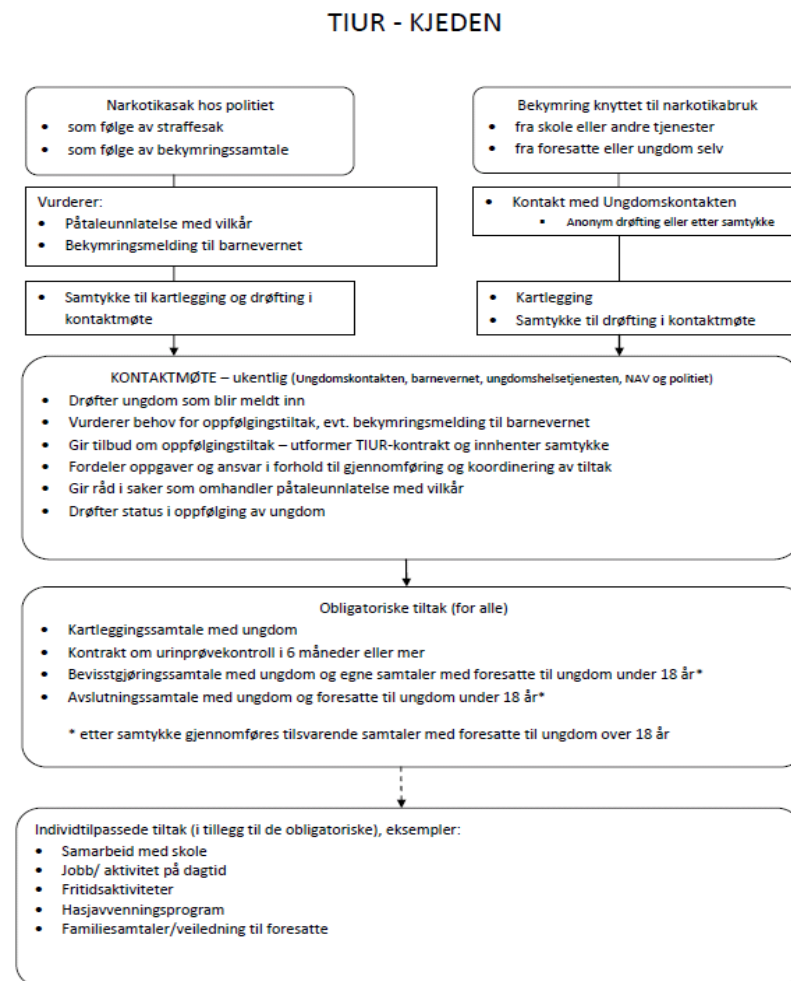
- Behov for å styrke kommunale tjenesters kunnskap og avdekkingskompetanse
- Behov for å etablere struktur og systemer som bidrar til å styrke tidlig intervensjonsarbeid
- Politifaglige og sosialfaglige virkemidler må vurderes og benyttes i en helhetlig sammenheng

Mål

- Avdekking, tidlig innsats og oppfølging av ungdom opp mot 24 år som står i fare for å utvikle problemer knyttet til rus og kriminalitet
- Utvikle kompetanse og metoder for tverrfaglig og tverretatlig samarbeid og oppfølging av ungdom med rusproblematikk

Hvem får oppfølging i TIUR

- Straffesak hos politiet
- Bekymring knyttet til narkotikabruk

Kontaktmøtet – rammen for arbeidet

- Ukentlig møte mellom samarbeidsinstansene
- Drøftes og koordineres tiltak og oppfølging av den enkelte ungdom
- Status siste uke fra hver etat
- Inntak av nye ungdommer – ansvarsfordeling
- Status ungdommer som har oppfølging
- Nye situasjoner, miljøer eller trender?
- Status prosjekter, kurs/opplæring el.

Hva innebærer TIUR - tiltak

OBLIGATORISKE TILTAK:

- Avtaler om urinprøvekontroll – urinprøver hos helsesøster
- Kartleggingssamtale (med ungdom og med foreldre)
- Bevisstgjøringsamtaler (min. 5 stk.)
- Avslutningssamtale

INDIVIDTILPASSEDE TILTAK:

- Hasjavvenningsprogram (HAP)
- Kortprogram
- CPU – cannabisprogram for ungdomsfamilier
- Samarbeid i forhold til skole eller jobb
- Ansvarsgruppemøter
- Familiesamtaler/arbeid
- Fritidsaktivitet
- Bo/hybel-trening
- Gruppeaktivitet

POLITIETS TILTAK:

- Bekymringsamtale
- Alternative straffereaksjoner – påtaleunndlatelse med vilkår

Antall ungdommer

- Prosjekt TIUR hadde oppfølging av 81 ungdommer
 - 22 jenter og 59 gutter
 - 45 av ungdommene var under 18 år ved oppstart
 - 22 ungdommer var i ungdomsskolealder
-
- 2014: 46 ungdommer (35 gutter, 11 jenter)
 - 2015: 54 ungdommer (45 gutter, 9 jenter)
 - 2016: 61 ungdommer (54 gutter, 7 jenter)
 - 2017: 47 ungdommer (39 gutter, 8 jenter)

P.t. 30 kontrakter, 20 gutter og 10 jenter)

Evaluering av TIUR modellen

- Evalueringen
- Ungdommens stemme
- Oppsummeringer
- Anbefalinger

RAPPORT 2017

TIUR-modellen i Ringsaker
– en forskningsbasert evaluering

Børge Baklien og Marit Bye

 HØGSKOLEN
| INNLANDET

HØGSKOLEN
| INNLANDET

Mål med evalueringen

- Hensikt å vurdere hvorvidt målene med TIUR-modellen er oppnådd eller ikke og eventuelt på hvilke måter og i hvilken grad målene er oppnådd.
- Følgende spørsmål ble formulert for å styre arbeidet med evalueringen:
 - 1) Hvilke forandringer er skjedd i brukernes livssituasjon?
 - 2) I hvilken grad er målsetningene med TIUR oppnådd, i termer av forandringer i brukernes livssituasjon?
 - 3) Hvilke konklusjoner er rimelige, når det gjelder sammenheng mellom forandringer i brukernes livssituasjon og deres deltagelse i TIUR?
 - 4) Hvilke konklusjoner er rimelige, når det gjelder enkelte deler i TIUR (tiltak og samhandling), liksom helheten av arbeidsmodellen, og deres bidrag til å skape positive forandringer for brukerne?

Datainnsamling

- 29 intervjuer
- 10 ansatte
 - NAV, barnevern, politi, helsestasjon for ungdom, Videregående skole, ungdomsskole og ungdomskontakt.
- 19 ungdommer som var ferdig i tiltaket – en heterogen gruppe
 - Variasjon sosioøkonomisk bakgrunn
 - Variasjon i bruk av cannabis før TIUR
 - Variasjon i livssituasjonen før TIUR
- Forskningsetikk
 - Registrert i NSD
- Kvalitativ studie
 - Forsiktig med å generalisere

Hvem er ungdommene ?

- 15 gutter og 4 jenter
- Ved intervju: 16 til 26 år.
- mellom 14 og 20 år når de kom inn i TIUR programmet

Alder startet i TIUR	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år
Antall	1	1	5	4	5	1	2

Livssituasjon og cannabisbruk før TIUR

- 14 av 19 hadde skilte foreldre.
- En del hadde konflikter i familie
- Varierende kontakt med den andre forelderen
- Varierende grad av problemer med skole
- Venner stort sett bra, noe utstøtt pga. rus
- Kjæresteproblemer
- Psykiske plager (depresjon, angst)

Alle hadde røykt cannabis / marihuana

7 hadde stort forbruk av hasj, 3 av disse brukte andre stoffer

i tillegg: MDMA, LSD, benzodiazepin

1 hadde prøvd hasj kun en gang flere måneder før

10 hadde mer sporadisk hasjbruk, ofte på fest

- *«Vet ikke, synes alltid det har vært vanskelig på skolen. Mye fravær, mye fravær da og. Lettere å gå igjennom skolen mens jeg hadde røyket og sånn. For da var jeg litt mer avslappet og sånn, men man lærer jo mindre»*
- *«Ja venner som jeg skjøv bort. For jeg ville liksom ikke si hva jeg dreiv med også fikk jeg dårlig samvittighet når jeg var sammen med dem, for de er anti. Så da ble det til at jeg ikke kunne se de i øyene liksom. Så da ble det til at jeg skyvde de vekk å brukte bare tiden på de andre da»*

Ungdommens erfaring med TIUR

1. Relasjonens betydning.
2. Refleksjon / utsettelse
3. Stigmatisering.

Relasjonens betydning

- Gode samtaler
- Personlig egnethet
- Kontinuitet
- Kontakt utover TIUR kontrakt
- Samtale om det ungdommen er opptatt av
- Ikke-dømmende holdninger
- Anerkjennelse
- Bli sett, føle seg viktig.

Utsagn:

« Eller, det har hatt betydning på andre måter. Jeg har fått litt mer innsikt i mitt eget liv. For jeg har fått snakke så mye om hva som er skjedd og det gjorde at jeg tok tak i ting i livet mitt som ikke hadde med hasj og gjøre. Som for eksempel forholdet til far og broren min og sanne ting »

«Du følte deg godt tatt imot her da skjønner jeg

Ja veldig

Hvor lenge holdt du kontakten her da?

Jeg går jo til M fortsatt innimellom, hvis det blir mye oppi huet».

«Det som har vært bra for min del da når jeg var ferdig med kontrakten med politiet så er du ferdig med urinprøver og ferdig med å bevise at du har slutta. Da hjalp det meg å gå til M. Hun er klok da, hun så det på meg at jeg hadde sprukket, men hun tenker at jeg sier det selv. Det tok vel i hvert fall tre samtaler før jeg sa at det gikk skeis».

Refleksjon / utsettelse

- Modningsperiode
- Utsetter rusing- tid til refleksjon
- Gode samtaler i en viktig tid-skubber i « riktig » retning ?
- Hjelp til å si nei når man er på «Pissing»

«kjenner nå i ettertid at det var ganske bra at vi ble tatt inn på pissing og. For du skjønner ikke da mens du driver med det at det er jævlig dumt å ikke lære noe og bli så sløv».

« - ja også pluss at jeg har endret synet mitt litt da .Begynte å tenke annerledes...».

« jeg har fått mer innsikt i mitt eget liv. For jeg har fått snakke om hva som har skjedd og det gjorde at jeg tok tak i ting i livet mitt som ikke hadde med hasj å gjøre».

«Noe jeg har tenkt på, men sa det aldri direkte, at jeg fant det mer gøy å sitte å spille sjakk med ungdomskontakten enn det var å ruse seg på fest»

Stigmatisering

- Å bli tatt av politi
- Avhørt på skole
- Føle seg redd
- Føle seg presset til å «tilstå»
- Føle seg « kriminalisert »
- « Alle » vet det på et lite sted
- « føle seg stemplet »

« Og at.. prøver å knekke folk , ja spiller på følelser og, for sånne ting. Hadde forstått det hvis det var for drap og sånn ».

« Jeg har ikke noe negative opplevelser annet enn at politiet bare braste inn døra uten noen ransakingsordre liksom».

«millimeteren unna at jeg saksøkte politiet for trakassering»

« det som var verst var .. ja vart jo pressa av politiet da..til å si ja liksom. Og hadde jo røyka for to måneder siden og visste jeg var clean... »

« ... da skulle de gå gjennom huset og liksom sjekke om narkotika og alt mulig.det var skummelt»

«langt etter at jeg var ferdig med pissing, så ble jeg jo stoppet av politiet ganske ofte»

«For jeg visste at hvis de tok urinprøve av meg så ville den ikke gi utslag.....men asså, det var to politimenn og de var litt barske og skumle. Å jeg sitter og krymper litt og litt til jeg skjønnte at nei , ja greit...nei jeg var rett og slett dritredd. Kjente bare hjerte gikk»

Andre funn: Liberale holdninger til cannabis

7 av 19 ungdommer uttrykte liberale holdninger til cannabis

Forskjellige grunner til at de ikke bruker det allikevel

«Marihuana er mindre skadelig enn det andre. Personlig ser jeg ikke på det som narkotika egentlig»

«Marihuana er veldig liberalt blant ungdommen liksom»

«det er mange som har problemer, men akkurat hasj er da ikke så veldig avhengighetsskapende»

«Jo mer du vet om hasj, jo mer liberal blir du på en måte»

Noen ønsker/ forslag fra ungdommen

FOREBYGGING:

- Inn allerede i ungdomsskolen med holdningsskapende arbeid-ikke skremsel
- Noe de kan identifisere seg med- ikke tungt rusmisbruk
- Bedre informasjon om konsekvenser av å bli tatt for hasjrøyking
- Oppfølging i ettertid, mulighet for samtale ved behov

DIFFERENSIERING:

- Bedre differensiering i hvem som trenger tilbud fra TIUR
- Mer konsekvenser for de som har positiv prøve fremfor de som tester negativt
- Oftere urinprøver for å unngå juksing

STIGMATISERING:

- Bedre anonymisering av ungdommer
- Endre måten de bli tatt inn og avhørt på skolen
- Mindre moraliserende og skremmende politi
- Obs taushetsplikt

Livssituasjon etter TIUR

Bruk av cannabis: 16 av 19 er ikke brukere

Skole: 8 går på skole, 7 er i jobb, 3 går både på skole og jobber, kun 1 er ikke sysselsatt men har planer

Faktorer som ikke direkte har sammenheng med TIUR
(men muligens indirekte)

- Kjæreste, venner, familie
- Jobb / skole
- Økonomi
- Konsekvenser for førerkort / studier
- Modningsprosess

«G: Ja, jeg har fått kjæreste også. Hun har sagt at hvis det blir noe sånn dritt liksom så blir det slutt.

«G: Jeg mistet jo et par venner, da jeg drev på. Men nå har jeg dem igjen nå, for de vet at jeg har sluttet med det.

M: Men tenker du at du ikke skal drive med det noe mer?

G: Nei. Kan ikke, tar lappen vet du, kan ikke drive med sånt da»

«Ja, det måte så mye til for at jeg skulle få samme rusen og sånt da. Måtte røyke så mye og sånn. Dyrt»

«Ja jeg ville ikke gjøre det lenger, fordi det gikk utover mamma og da.»

Livssituasjon etter TIUR

Faktorer som har direkte sammenheng med TIUR:

- Å komme inn i et strukturert opplegg
- Samtaler med ungdomskontakten
- Samtaler med helsesøster
- Praktisk hjelp og støtte

«Det må være samtalene med M. Det er det som har gjort at jeg sitter her i dag, føler jeg da»

«Så når jeg var ferdig med det, så takka jeg, det var, uten ungdomskontakten da, så tror jeg ikke jeg hadde vært sånn jeg er i dag ... jeg tror jeg fortsatt hadde sittet for meg selv på et rom»

«I: Hvordan tenker du at Tiur har bidratt til den situasjonen du er i dag?

G: Bidratt til veldig mye. Jeg fikk beholde jobben min for det første. Boligen min som er betalt av sjefen min for å få bo der. Jeg hadde mistet både boplassen min og arbeidsplassen min til slutt hadde jeg ikke gjort noe med det. Så bidro med veldig mye med livet mitt fremover»

Hvilke forandringer er skjedd i brukernes livssituasjon?

- For de ungdommene som opplevde å ha et godt liv og som fungerte bra i familie og på skole er ikke endring i livssituasjon sentralt.
- For de ungdommene som hadde en vanskelig livssituasjon før de kom inn i TIUR kan vi si at for de fleste har mye endret seg.
- Før TIUR - noen av ungdommene klarte ikke å stå i jobb eller fungere på skole, noen hadde utfordringer med angst og depresjoner, noen var på vei inne i et mer ukontrollert bruk av illegale stoffer.
- I dag en mer stabil livssituasjon. De var i skole eller i jobb og flere hadde fått seg kjæreste holdt på med førerkort og andre ting som de anså som viktigere enn å bruke cannabis.

Bidrar TIUR til endring i brukernes livssituasjon?

- Komplekst samspill som påvirker livssituasjonen til ungdommene og som ikke kan reduseres til enkle årsakssammenhenger.
- Flere av ungdommene takket TIUR eksplisitt for at de har fått det bedre, mens andre i større grad vektla endringer i det sosiale hverdagslivet (kjæreste, jobb, venner, familie).
- TIUR har betydning for de med en begynnende avhengighet. (Avhengighet – forstått som når bruken av illegale rusmidler fører til en vedvarende tendens til å foreta dårlige valg).
- TIUR har betydning i at ungdommene endret sitt rusmiddelbruk på kort sikt, men vi kan ikke si noe om langtidseffektene (noen av ungdommene var usikre på om de vil bruke cannabis i fremtiden).
- Liten grad av holdningsendring til cannabis hos de ungdommene som bruker cannabis uten å erfare negative konsekvenser og som i utgangspunktet er for liberalisering.

Hvilke sammenheng er det mellom brukernes livssituasjon og deltagelse i TIUR?

- For de fleste ungdommene var det å få dialog med voksne om utfordringer i livssituasjonen og bruk av rusmidler et viktig bidrag inn i en modningsprosess og det ser ut til å ha bidratt til en mer reflektert holdning til illegale rusmidler og en mer stabil livssituasjon.
- Å bli tatt av politiet var et vendepunkt for mange, og flere opplevde det som skremmende og vanskelig å bli behandlet som en kriminell.
- Kontroll muliggjør trygge relasjoner til voksne med kunnskap om rusmidler, noe ungdommen trekker frem som det viktigste.
- Urinprøver et hjelpemiddel og kan også være en mulig situasjon for samtale med voksne.
- Dialog med voksne med kunnskap om rusmidler og ungdommers livssituasjon opplevdes for samtlige ungdommer som positivt. For noen av ungdommene har relasjonen til ungdomskontakten bidratt til å komme ut av en vanskelig livssituasjon.

Hvordan fungerer de enkelte deler i TIUR?

- Å bli avdekket av politiet var for mange av ungdommene et vendepunkt og en vei inn for å få mer oppfølging i hjelpeapparatet.
- Kontaktmøtet er en integrert kjernegruppe som samordner det tverrfaglige samarbeidet mellom barnevern, NAV, helsestasjon for ungdom, politi og ungdomskontakt mot et felles mål.
- Bevisstgjøringssamtaler som bærer preg av en dialogisk form fremfor en monologisk («vi vet best»-holdning) er til hjelp for å reflektere rundt eget rusmiddelbruk.
- Urinprøver fungerte som en trygghet for en del og bidro til at de holdt seg unna illegale rusmidler.

Anbefalinger

Vektlegge det som fungerer godt i TIUR modellen:

- Forankring på ledernivå
- Engasjerte medarbeidere i nøkkelroller
- Tydelig rollefordeling
- Tid til utvikling av faglig perspektiv og arbeidsmåter / gode samarbeidsformer.
- Metodeperm

Anbefalinger

I forhold til ungdommen:

- Etablere rutiner for brukermedvirkning
- Rutiner for å ivareta personvernet og integriteten til ungdommen
- Dialog med trygge voksne med gode holdninger og kunnskap om rus
- Vektlegge livssituasjon / livsmestring fremfor fokus på rus
- Motivere ungdom til å ta reflekterte valg
- Urinprøver bør utføres på helsestasjon for ungdom
- Lavterskeltibud (ungdomskontakt)

Konklusjon

- Sett fra ungdommenes perspektiv har det vært til hjelp for de som har vansker i hverdagen.
- Sett fra ansattes perspektiv fremmer tiltaket tverrfaglig samarbeid i kommunen.

Vellykket prosjekt for rusforebygging

Det treårige prosjektet «Tidlig intervensjon – unge og rus» (TIUR) er avsluttet, og har gitt verdifulle erfaringer i det rusforebyggende arbeidet blant ungdom.

– Dette prosjektet har vært svært vellykket, og vi har besluttet å videreføre det i ordinær drift, forteller kommunalsjef Anne Kari Thorsrud. Prosjektet har fått støtte fra Helsedirektoratet gjennom Fylkesmannen i Hedmark samt KoRus-Øst.

Forebygging

TIUR-prosjektet har hatt som mål å forebygge at ungdom opp til 24 år som allerede hadde debutert med narkotika, skulle opprettholde misbruket og utvikle varige problemer knyttet til rus og kriminalitet.

– Gjennom prosjektet har vi opparbeidet nye metoder og ny kompetanse for å avdekke og forebygge rusmisbruk, og dette kan vi ta med oss inn i videreføringen av arbeidet, sier prosjektleder Øyvind Buraas fra Ringsaker lensmannskontor. I løpet av prosjektperioden har i alt 81 ungdommer fått oppfølging. Av disse er 45 under 18 år og 22 i ungdomsskolealder.

– Vi visste fra forskning og samtaler med etablerte rusmisbrukere at mange begynner å eksperimentere med narkotika i ung alder. Utfordringen har vært at vi ikke har klart å avdekke så mange av de unge. Det gjør vi nå, og selv om tallene er høye betyr det at vi i mye større grad lykkes med å komme inn på et tidlig tidspunkt, sier SLT-koordinator Mette Erika Harviken.

Videreutvikling av TIUR

Samarbeidsavtale med KoRus-Øst (2017-2019) om

- Implementering av cannabisprogram for ungdomsfamilier (CPU)
- Nettverkssamarbeid med andre kommuner

CPU

- Familieprogrammet
- Prosjektgruppe (SLT-koordinator, ungdomskontakten, barneverntjenesten, helsestasjon for ungdom, videregående skole og KoRus-Øst)
- Kommer opprinnelig fra Sverige
- For ungdommer som har ruset seg på cannabis, men ikke i så stor grad at de trenger, eller som er for unge for HAP
- Programmet går over ca. 6 uker
- To kontaktpersoner fra hjelpeapparatet
- Samtaler med ungdom alene, foreldre alene og fellessamtaler
- Inkludere annen familie, som f.eks søsken

MÅL

- Økt kunnskap om cannabispens negative effekter
- Minske risikofaktorer for avhengighet
- Øke beskyttelsesfaktorer
- Bedre familierelasjoner